

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/16/2016
Identifikačné číslo spisu: 8015200557
Dátum vydania rozhodnutia: 28.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8015200557.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa: E. T., bytom D., K. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Ondrejom Krempaským z Bratislavy, Račianska 66, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 - 10, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. novembra 2015, č.k. 5Sd/41/2015-15, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. novembra 2015, č.k. 5Sd/41/2015-15, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne z 21. apríla 2015, č. 480 103 2280 0, z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n á zaplatiť navrhovateľovi, k rukám jeho právneho zástupcu JUDr. Ondreja Krempaského, náhradu trov konania v sume 175,01 eur, do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom z 12. novembra 2015, č.k. 5Sd/41/2015-15, potvrdil rozhodnutie z 21. apríla 2015, č. XXX XXX XXXX X, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku k 16. marcu 2012, pretože nespĺňa podmienky uvedené v § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) tým, že nepreukázal splnenie podmienky potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na starobný dôchodok. K 16. marcu 2012 nebol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov. Do uvedeného dňa získal 9 rokov a 2 dni dní obdobia dôchodkového poistenia. Pretože získal dobu služby v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok (32 rokov a 122 dni v III. pracovnej kategórii) , doba výkonu služby (colníka) pre nárok na výsluhový dôchodok hodnotená nebola .

Krajský súd preskúmal na základe podaného opravného prostriedku rozhodnutie odporkyne a ako zákonné a vecne správne ho podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil. Z vykonaného dokazovania mal za

preukázané, že navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek 62 rokov podľa § 65 zákona o sociálnom poistení dňa 3. januára 2010. Ku dňu 16. marec 2012, ku ktorého žiadal starobný dôchodok priznať, nebol poistený najmenej 15 rokov, lebo do uvedeného dňa získal 3 287 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo je s poukazom na § 60 ods. 9 zákona o sociálnom poistení 9 rokov a 2 dni. Podľa potvrdenia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, Banská Bystrica, získal celkovú dobu výkonu služby 32 rokov a 122 dní v III. pracovnej kategórii. Zamestnanie - funkcia colníka podľa potvrdenia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky nebolo v predchádzajúcich obdobiach zaradené v rezortných zoznamoch I. ani II. pracovnej kategórie. Vzhľadom na uvedené navrhovateľ nevykonával službu vo zvýhodnenej kategórii funkcií a nie sú preto u neho splnené podmienky na zníženie dôchodkového veku. Ku dňu, od kedy žiadal o priznanie starobného dôchodku (k 16. marec 2012) získal len 9 rokov a 2 dni v civilnom zamestnaní. Nesplnil tak jednu zo zákonných podmienok stanovených v § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, lebo nezískal potrebnú dobu najmenej 15 rokov dôchodkového poistenia vo všeobecnom systéme.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že neúspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie. Namietal, že rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V odôvodnení odvolania podrobne poukázal na konanie vedené u odporkyni, ktoré sa začalo podaním žiadosti o priznanie starobného dôchodku, pretože splnil podmienky uvedené v § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Potom podrobne poukázal na odôvodnenie rozhodnutia, ktorým bola žiadosť zamietnutá a na vyjadrenie odporkyne k návrhu na preskúmanie rozhodnutia a na všeobecné odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ktorým bolo preskúmané rozhodnutie potvrdené. Krajskému súdu vytykal, že nebral do úvahy ustálenú judikatúru a odcitoval rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 10So/59/2014 z 15. apríla 2015, z ktorého vyvodil, že ani odporkyňa ani súd sa pri rozhodovaní vo veci ním neriadili. S prihliadnutím na rozhodovaciu činnosť súdu v skutkovo a právne totožných veciach tvrdil, že vec navrhovateľa posúdili odlišne a v rozpore s čl. 33 Dohovoru č. 128 a v rozpore s § 65 zákona o sociálnom poistení. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 7So/138/2011, ktoré podrobne analyzoval. Záverom konštatoval, že splnil všetky podmienky nároku na starobný dôchodok a do celkovej doby dôchodkového poistenia mu nebola započítaná doba dôchodkového poistenia 5,4822 rokov. Rozsudok krajského súdu navrhol zmeniť a preskúmané rozhodnutie odporkyne zrušiť a vrátiť odporkyni na nové konanie. Navrhovateľ si uplatnil náhradu trov konania.

3.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť. Uviedla, že navrhovateľ nevykonával službu colníka vo zvýhodnenej kategórii funkcií, mala za to, že nie sú splnené podmienky na zníženie dôchodkového veku, a preto nie je možné posudzovať jeho nárok na starobný dôchodok podľa všeobecného právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Doba služby a vymeriavacie základy za obdobie, kedy vykonával funkciu colníka mu už boli zhodnotené na nárok na výsluhový dôchodok, preto ich nemožno zhodnotiť duplicitne vo všeobecnom systéme. V súvislosti s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 10So/59/2014, na ktorý navrhovateľ poukázal uviedla, že právny názor uvedený v uvádzanom rozhodnutí dosiaľ nebol zovšeobecnený, preto nejde o prezentovanú rozhodovaciu prax súdu najvyššej inštancie v skutkovo i právne porovnateľných veciach, preto je potrebné zohľadniť aj právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky uvedený v uznesení IV. ÚS 481/2011-19 z 10. novembra 2011.

4.

K vyjadreniu odporkyne sa vyjadril navrhovateľ. Podľa jeho názoru rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 10So/59/2014 dal jednoznačnú odpoveď, akým spôsobom majú súdy a aj

odporkyňa postupovať pri aplikácii medzinárodného dohovoru a právnym predpisom v skutkovo aj právne totožných veciach.

5.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 1, 2 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok, ktorému bol priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z.; celková doba výkonu služby bola 32 rokov a 122 dní.

Z obsahu súdneho spisu a zhodne aj z obsahu dávkového spisu odporkyne vyplýva, že žiadosťou z 19. marca 2015 navrhovateľ požiadal odporkyňu o starobný dôchodok. Dôchodok žiadal priznať od 16. marca 2012. Dôchodkový vek podľa § 65 ods. 2 zákona o sociálnom poistení dosiahol dovŕšením 62 rokov veku dňa 3. januára 2010.

Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa zamietla žiadosť o starobný dôchodok z dôvodu, že nebol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov podľa § 65 zákon o sociálnom poistení s tým, že doba zamestnania - funkcia colníka nebola zaradená na účely dôchodkového zabezpečenia podľa druhov vykonávaných funkcií do I. a II. kategórie funkcií, preto nie je možné príslušnú dobu hodnotiť v kategórii funkcií a teda ani aplikovať § 274 zákona o sociálnom poistení.

Medzi účastníkmi bola sporná otázka nároku navrhovateľa na priznanie starobného dôchodku podľa § 65 zákona o sociálnom poistení z dôvodu nesplnenia obdobia dôchodkového poistenia, lebo doba zamestnania - funkcia colníka zaradená do III. pracovnej kategórie nie je obdobím dôchodkového poistenia s poukazom na § 255 ods. 5 a § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, lebo ide o obdobie výkonu štátnej služby colníka v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový príspevok.

Podľa oznámenia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky Banská Bystrica, zo dňa 5. marca 2015 bol žiadateľovi o starobný dôchodok priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z.. Pre nárok na dávku výsluhového zabezpečenia bola zhodnotená doba výkonu služby 32 rokov a 2 dni v III. pracovnej kategórii.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, tento zákon sa nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej

stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, colníkov (ďalej len „policajti“), profesionálnych vojakov ozbrojených síl, vojakov mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným predpisom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri posudzovaní spornej doby dôchodkového poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia v danom prípade treba vychádzať zo všeobecnej zásady, že ak niektoré obdobie poistenia v osobitnom systéme nebolo zhodnotené pre výšku dôchodku z osobitného systému (výsluhový dôchodok), potom takéto obdobie musí byť zhodnotené vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. Uvedený výklad je podľa názoru odvolacieho súdu konformný s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľovi bol pred podaním žiadosti o starobný dôchodok priznaný a vyplácaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z., ktorý po dovŕšení dôchodkového veku 62 rokov pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) má charakter dávky v starobe, je potrebné postupovať v súlade s článkom 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb..

Podľa § 65 ods. 1 a ods. 2 zákona o sociálnom poistení v znení platnom ku dňu 16. marec 2012 (t.j. ku dňu, ku ktorému navrhovateľ žiadal priznať starobný dôchodok) poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 1 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získaná pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, len ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Navrhovateľ získal dobu služby v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, od 31. júla 1968 do 30. júla 1970, od 1. septembra 1973 do 31. decembra 2003, t.j. 32 rokov a 2 dni, v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok colníka z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, ktorý od dovŕšenia veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení má charakter starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia.

Z uvedených ustanovení jednoznačne vyplýva, že priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z.z. nevylučuje, aby obdobie výkonu služby colníka nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení. Vylúčenie tohto obdobia sa vzťahuje len v prípade priznania invalidného výsluhového dôchodku, invalidného dôchodku alebo čiastočne invalidného dôchodku podľa § 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z.z..

Odporkyňa pri rozhodovaní o žiadosti navrhovateľa na starobný dôchodok zohľadnila len prvú časť z

citovaných ustanovení § 255 ods. 5 a § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, neprihliadla už na to, že navrhovateľovi nebol priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok ani čiastočne invalidný dôchodok podľa § 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z.z..

Zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení výsluhový dôchodok priznaný podľa zákona č. 328/2002 Z.z. plnil funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia ako dávka existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení).

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti uvádza, že všeobecným predpisom o sociálnom poistení je zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. januára 2004. Až do 30. júna 2003 boli policajti zúčastnení na dôchodkovom zabezpečení v rámci všeobecného systému sociálneho zabezpečenia bez obmedzenia (§ 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení).

Z ustanovení § 60 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení vyplýva, že v prípade, ak policajt vykonával profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, doba jeho služby by sa vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, teda podľa cit. zákona nemala hodnotiť. Je však zrejmé, že pre výšku výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z.z. sa nehodnotí celé obdobie trvania profesionálnej služby, ale len ukončené celé roky takej služby, maximálne však v rozsahu 30 rokov (§ 39 tohto zákona).

Sociálne zabezpečenie policajtov (v danom prípade colníka) za tzv. zvyškové doby osobitným zákonom, ktorým je zákon č. 328/2002 Z.z., nie je upravené.

Odvolací súd preto dospel k názoru, že pri posudzovaní spornej doby v danom prípade treba vychádzať zo všeobecnej zásady, že ak niektoré obdobie poistenia v osobitnom systéme nebolo zhodnotené pre výšku dôchodku z osobitného systému, potom také obdobie musí byť zhodnotené vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. Uvedený výklad je podľa názoru odvolacieho súdu konformný s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľovi bol priznaný a vyplácaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z., ktorý po dovŕšení dôchodkového veku 62 rokov pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) má charakter dávky v starobe, je potrebné postupovať v súlade s článkom 33 Dohovoru č.128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach vyhláseného v Zbierke zákonov pod č.416/1991 Zb.. Je nepochybné, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona o sociálnom zabezpečení.

Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že by sa poistencovi, ktorému bol priznaný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu, nemali pre nárok na starobný dôchodok hodnotiť ostatné doby dôchodkového poistenia (doby tzv. civilného zamestnania).

Pokiaľ odporkyňa navrhovateľovi nehodnotila doby zamestnania v tzv. „civilnom sektore“, lebo podľa jej názoru tieto doby boli navrhovateľovi zhodnotené pre nárok na výsluhový dôchodok, taký záver nie je ničím podložený.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k odlišnému záveru ako súd prvého stupňa, že obdobie výkonu služobného pomeru colníka nemá byť zhodnotené podľa zákona o sociálnom poistení. Iný záver by viedol k tomu, že napriek získaniu dôb poistenia v dvoch systémoch sociálneho zabezpečenia (poistenia) by časť týchto dôb nebola pre výšku dôchodku započítaná ani v jednom z týchto systémov.

Vzhľadom na vyššie uvedené, najvyšší súd rozsudok krajského súdu v zmysle § 250ja ods. 3 veta prvá

O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. a § 492 ods. 1, 2 S.s.p. zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.

Súd prvého stupňa aj správny orgán sú viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 4 O.s.p.).

Podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania.

O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia. Advokátovi patrí odmena za 2 úkony právnej služby a to prevzatie veci (§ 14 ods. 1 písm. a/ Vyhlášky č. 655/2004 Z.z.) a za podanie odvolania proti rozsudku krajského súdu (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky), vo výške á 64,53 eur s režijným paušálom á 8,39 eur. Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje spolu sumu vo výške 175,01 eur vrátane 20% DPH, keďže advokát je platiteľom DPH (§ 11 ods. 4, § 13a ods. 1, § 15 písm. a/ a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, § 149 ods. 1 v spojení s § 160 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.